

In negentienhonderdzevenenzestig legde op de *Baumgartnerhöhe* een van de in paviljoen Hermann aldaar onvermoeibaar bedrijvige nonnen mijn zojuist verschenen boek *Verstörung*, dat ik een jaar eerder in Brussel in rue de la croix 60 had geschreven, op mijn bed, maar ik had niet de kracht om het op te pakken, omdat ik pas een paar minuten eerder was ontwaakt uit een urenlange narcose, mij toegediend door de artsen die mijn keel hadden openge-sneden om uit mijn borstkas een vuistdikke tumor weg te kunnen halen. Ik herinner mij dat het de zesdaagse oorlog was, en ten gevolge van de op mij toegepaste radicale cortisonebehandeling ontwikkelde zich mijn *vollemaansgezicht*, zoals door de artsen gewenst; tijdens hun visite becommentarieerden ze dat vollemaansgezicht met hun soort humor, die zelfs mij, terwijl ik volgens henzelf *nog slechts enkele weken, in het beste geval enkele maanden* te leven had, aan het lachen maakte. In paviljoen Hermann waren op de begane grond maar zeven kamers, zo'n dertien of veertien patiënten wachtten daar op niets anders dan de dood. Ze sloften in hun ziekenhuiskamerjassen over de gang heen en weer en verdwenen op een dag voorgoed. Eenmaal per week verscheen de beroemde professor Salzer, de grootste specialist op het gebied van de longchirurgie, in paviljoen Hermann, altijd met witte handschoenen aan en met een enorm ontzagwekkende tred, bijna geluidloos omstuwd door de nonnen, die hem, een bijzonder rijzige en bijzonder elegante man, naar de operatiezaal vergezelden. Die beroemde professor Salzer, door wie de klassepatiënten zich lieten opereren omdat ze alles van zijn beroemdheid verwachtten (ikzelf

had me laten opereren door de plaatsvervangend chef-arts van de afdeling, een gezette boerenzoon uit het Waldviertel), was een oom van mijn vriend Paul, die een neef was van de filosoof wiens *Tractatus logicophilosophicus* tegenwoordig in de hele wetenschappelijke, meer nog de hele pseudowetenschappelijke wereld bekend is, en net toen ik in paviljoen Hermann lag, lag mijn vriend Paul zo'n tweehonderd meter verderop in paviljoen Ludwig, dat echter niet zoals paviljoen Hermann tot de longafdeling en dus tot de zogenaamde *Baumgartnerhöhe* behoorde, maar tot het krankzinnigengesticht *Am Steinhof*. Op de Wilhelminenberg met zijn enorme omvang ten westen van Wenen, die al decennialang uit twee delen bestaat, een voor longpatiënten, die kortweg *Baumgartnerhöhe* wordt genoemd en mijn areaal is, en een voor geesteszieken, die de wereld kent als *Am Steinhof*, waarbij de *Baumgartnerhöhe* de kleinste is en *Am Steinhof* de grootste, hebben de paviljoens mannelijke voornamen. Het was wel een grotesk idee dat mijn vriend Paul uitgerekend in paviljoen Ludwig lag. Als ik professor Salzer op de operatiezaal zag afsteveneren zonder op of om te kijken, moest ik er steeds aan denken dat mijn vriend Paul zijn oom altijd afwisselend een genie of een moordenaar had genoemd en bij de aanblik van de professor, of hij nu de operatiezaal binnenging of eruit kwam, dacht ik steeds: gaat daar nou een genie of een moordenaar naar binnen, komt daar nou een moordenaar naar buiten of een genie. Van die medische beroemdheid ging voor mij een grote fascinatie uit. Ik had immers tot aan mijn verblijf in paviljoen Hermann, dat ook nu nog uitsluitend voor longchirurgie bestemd is en vooral gespecialiseerd is in de zogenaamde longkankerchirurgie, al veel artsen gezien en al die artsen ook, omdat dat ten slotte mijn gewoonte was geworden, *bestudeerd*, maar professor Salzer had meteen vanaf het eerste moment dat ik hem zag al die artsen in de schaduw gesteld. Zijn grootsheid in elk opzicht was voor mij een absoluut raadsel, hij bestond voor mij uitsluitend uit degene die ik meteen bewonderde als ik naar hem keek, en uit geruchten.

Professor Salzer schijnt, aldus ook mijn vriend Paul, jarenlang een *wonderdokter* te zijn geweest, patiënten die geen enkele kans meer hadden zouden de operatie door Salzer hebben overleefd, maar anderen zouden, zoals mijn vriend Paul telkens weer beweerde, ten gevolge van een *plotselinge onverwachte weersomslag onder zijn nervus geworden* mes zijn overleden. Maakt niet uit. Professor Salzer, die werkelijk wereldberoemd was en bovendien een oom van mijn vriend Paul, had mij juist niet mogen opereren *omdat* er voor mij zo'n geweldige fascinatie van hem uitging en ook omdat zijn absolute wereldberoemdheid mij alleen maar een heilloze angst inboezemde, zodat ik uiteindelijk, ook door wat ik van mijn vriend Paul over zijn oom Salzer had *gehoord*, had gekozen voor de brave plaatsvervangend chef-arts uit het Waldviertel en tegen de autoriteit uit het Erste Bezirk. Ook had ik in de eerste weken van mijn verblijf in paviljoen Hermann telkens weer gezien dat juist die patiënten de operatie niet overleefden die door professor Salzer waren geopereerd, een pechperiode van die wereldberoemdheid misschien, waarin ik natuurlijk opeens bang voor hem was en koos voor de plaatsvervangend chef-arts uit het Waldviertel, wat, zoals ik nu zie, zeker een geluk is geweest. Maar zulke bespiegelingen hebben geen zin. Terwijl ikzelf de professor elke week minstens één keer zag, zij het aanvankelijk slechts door een kier van de deur, heeft mijn vriend Paul, wiens oom professor Salzer tenslotte was, hem al die maanden dat hij in paviljoen Ludwig verbleef niet één keer gezien, hoewel, naar ik weet, professor Salzer wist dat zijn neef in paviljoen Ludwig was opgenomen en het zou, zo dacht ik toen, voor professor Salzer vast een kleine moeite zijn geweest om die paar stappen van paviljoen Hermann naar paviljoen Ludwig te zetten. De redenen die professor Salzer ervan weerhielden om zijn neef Paul te gaan opzoeken zijn mij niet bekend, misschien waren het goede redenen, maar misschien is het ook gemakzucht geweest die een bezoek aan zijn neef, die al vaak in paviljoen Ludwig opgenomen was geweest toen ik voor het eerst

in paviljoen Hermann lag, in de weg stond. Minstens tweemaal per jaar hadden ze mijn vriend de laatste twintig jaar van zijn leven, altijd van het ene moment op het andere en telkens *onder de verschrikkelijkste omstandigheden*, naar het krankzinnigengesticht *Am Steinhof* moeten brengen, in de loop van de jaren met steeds kortere tussenpozen steeds ook weer naar het zogenaamde *Wagner-Jauregg-ziekenhuis* bij Linz, wanneer hij door een aanval was verrast in Opper-Oostenrijk, in de buurt van de Traunsee, waar hij was geboren en opgegroeid en waar hij tot aan zijn dood woonrecht had in een oude boerderij die altijd eigendom van de familie Wittgenstein was geweest. Zijn geestesziekte, die beter een *zogenaaamde* geestesziekte genoemd kan worden, had zich al heel vroeg geopenbaard, toen hij een jaar of vijfendertig was. Hijzelf vertelde daarover slechts spaarzaam, maar het is niet moeilijk om me op grond van alles wat ik van mijn vriend weet ook een beeld te vormen van het ontstaan van die zogenaamde geestesziekte van hem. Al in het kind Paul is die zogenaamde geestesziekte, die nooit precies geclassificeerd is, in aanleg aanwezig geweest. De pasgeborene was al *geestesziek geboren*, met de zogenaamde geestesziekte die Paul vervolgens levenslang heeft beheerst. Met die zogenaamde geestesziekte van hem heeft hij dan tot aan zijn dood op de meest vanzelfsprekende manier net zo geleefd als anderen *zonder* zo'n geestesziekte leven. Die zogenaamde geestesziekte van hem heeft uiterst deprimerend de hulpeloosheid van de artsen en van de medische wetenschappen als geheel bewezen. Die medische hulpeloosheid van de artsen en hun wetenschap heeft aan die zogenaamde geestesziekte van Paul telkens weer de opwindendste namen gegeven, maar natuurlijk nooit de juiste, omdat ze daartoe in haar onnozelheid niet in staat was en al die namen betreffende die zogenaamde geestesziekte van mijn vriend bleken telkens weer verkeerd en uitgesproken absurd en de ene hief de andere telkens weer uiterst beschamend en tegelijk deprimerend op. De zogenaamde psychiatrische artsen noemden de ziekte van mijn